

УДК 351.743

В. Глухверя,кандидат юридичних наук, заслужений юрист України, ректор
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ І СТРУКТУРА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Визначення адміністративно-правового статусу Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) України має велике значення для вдосконалення правових норм, які регулюють діяльність цього центрального органу виконавчої влади. З'ясування питання про сутність і структуру адміністративно-правового статусу МВС України має принципове значення, оскільки дає змогу, з одного боку, на рівні науково-теоретичних узагальнень більш повно вивчити особливості побудови МВС України та функціонування, а з іншого – запропонувати такий варіант закріплення правового статусу МВС України, який забезпечив би найбільш ефективну діяльність цього правоохоронного відомства. Саме науково обґрунтоване визначення адміністративно-правового статусу МВС України є одним із завдань належного його функціонування. Чітке визначення всіх елементів адміністративно-правового статусу сприяє також зміцненню законності й дисципліни у сфері функціонування працівників МВС України, виконання завдань і функцій міністерства.

На теоретичному рівні проблеми правового статусу, адміністративно-правового статусу різних суб'єктів досліджували такі науковці, як В.Б. Авер'янов, С.С. Алексеев, Д.М. Бахрах, С.М. Братусь, М.В. Вітрук, В.М. Горшеньов, С.Д. Губарев, В.В. Зуй, В.Я. Маліновський, Н.І. Матузов, В.М. Манохін, В.В. Мальков, В.І. Новосьолов, Н.Г. Павленко, Р.С. Павловський, В.М. Плішкін, О.Ф. Скакун, О.Ю. Якімов та ін. Але натепер юридична нау-

ка також не виробила єдиного підходу до понять «статус», «правовий статус», «правове становище», які сьогодні є часто вживаними як у нормативних актах, так і в науковій літературі. Дослідження питання щодо поняття і структури адміністративно-правового статусу МВС України ускладнюється відсутністю усталеного в юридичній науці розуміння не тільки змісту цього поняття, а і його структури. З огляду на це, а також реформування МВС України в сучасних умовах, виникає необхідність переосмислення сутності поняття його адміністративно-правового статусу.

Метою статті є визначення поняття адміністративно-правового статусу МВС України, встановлення його структурних елементів.

Завданням статті є розгляд наукових підходів до визначення поняття адміністративно-правового статусу МВС України, аналіз їх переваг і недоліків, пропозиція власного визначення цього поняття й виокремлення його структурних компонентів.

МВС України, відповідно до Указу Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 09.12.2010 № 1085, є складовим елементом системи центральних органів виконавчої влади [1]. І, як будь-який центральний орган виконавчої влади, має призначення, завдання, функції, мету створення тощо.

Досліджуючи особливості органів виконавчої влади, В.Б. Авер'янов підкреслює, що вони виконують основні

ронне спрямування діяльності суб'єктів, що реалізують державну політику в цій сфері; 2) основу цього виду діяльності становлять управлінські відносини, які мають свою специфічну структуру та особливості, є домінуючими, однак це не виключає можливості виникнення, розвитку чи припинення в їхній діяльності інших неуправлінських відносин; 3) специфічний і нормативно визначений характер суб'єктів та об'єктів адміністративно-політичної діяльності; 4) воєнізованість суб'єктів управління (за винятком управління юстицією); 5) змістом цієї діяльності є охорона й захист держави, суспільства та окремих громадян як від внутрішніх, так і зовнішніх загроз; 6) закріплення об'єктів охорони й захисту суб'єктами адміністративно-політичної діяльності на конституційному рівні; 7) установлення для особового складу органів управління адміністративно-політичною діяльністю спеціальних звань, класних чинів, передбачення особливого порядку проходження державної служби й особливого порядку притягнення їх до відповідальності [5].

На нашу думку, не можна до змісту адміністративно-правового статусу включати лише права, обов'язки, функції та завдання. Адміністративно-правовий статус – це не абстрактна конструкція, що складається з різних прав та обов'язків. Саме адміністративно-правовий статус визначає особливе становище органу влади в державі, обумовлює його призначення. Тому, досліджуючи особливості адміністративно-правового статусу МВС України, не можна обмежуватися лише права, обов'язками, завданнями, компетенцією цього міністерства.

О.П. Сікорський під час тлумачення поняття «адміністративно-правовий статус органу публічної адміністрації» акцентує увагу на складній юридично-теоретичній конструкції, яка включає в себе такі його складники: 1) мету утворення та визначення сфери діяльності; 2) принципи й територіальні масштаби діяльності; 3) внутрішню

структуру органу; 4) порядок і спосіб його утворення, реорганізацію й ліквідацію; 5) завдання й функції; 6) обсяг і характер державно-владних повноважень; 7) форми й методи діяльності; 8) порядок вирішення в органі підвідомчих питань; 9) джерела фінансування органу; 10) наявність або відсутність прав юридичної особи; 11) право на обов'язок користуватися державними символами; 12) відповідальність [4].

На нашу думку, такий підхід до розуміння елементів адміністративно-правового статусу є дуже широким. Наприклад, такі елементи, як принципи та масштаби діяльності, форми й методи діяльності, джерела фінансування, визначають особливості та умови діяльності органу влади, а не його статус.

На нашу думку, говорячи про елементи адміністративно-правового статусу МВС України, варто виходити з ознак, які характеризують його як особливий центральний орган виконавчої влади: 1) наявність власної компетенції, тобто сукупність повноважень МВС України з предмета відання (прийняття правових актів, організація міжнародного співробітництва, надання послуг, забезпечення ефективного використання сил і засобів органів та підрозділів і здійснення інших владно-розпорядчих дій тощо); 2) виступає від імені держави; 3) наявність владно-примусової функції: наділений повноваженнями застосовувати заходи впливу і примусу (адміністративного, кримінального й дисциплінарного) до певних суб'єктів; 4) наявність виконавчо-розпорядчої функції: МВС України виконує рішення, що приймаються органами представницької влади, має право прийняття правових актів, спрямованих на деталізацію та виконання законів і обов'язкових для виконання у сфері відання цього органу; 5) є структурним елементом системи центральних органів виконавчої влади й наділений повноваженнями щодо координації та

Література

1. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 09.12.2010 № 1085 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010>.
2. Бандурка О.О. Управління державною податковою службою в Україні: організаційно-правові аспекти : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 / О.О. Бандурка. – К., 2007. – 499 с.
3. Горбач Д.О. Адміністративно-правовий статус Національної гвардії України : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Д.О. Горбач. – Х., 2016. – 253 с.
4. Сокурєнко В.В. Публічне адміністрування сферою оборони в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 / В.В. Сокурєнко. – К., 2016. – 573 с.
5. Пономаренко Г.О. Адміністративно-правові засади управління у сфері забезпечення внутрішньої безпеки держави : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Г.О. Пономаренко. – К., 2008.

